

د ملګرو ملتونو د مرستی پلاوی په افغانستان کی

د ویاند دفتر
کابل – افغانستان

تیلیفون: ۰۰۹۳ ۲۰ ۲۹۷ ۶۱۲۱ – ۰۰۳۹ ۰۸۳۱ ۲۴ ۶۱۲۱

برېښنالیک: spokesperson-unama@un.org

ویب پاڼه: www.unama.unmissions.org

رسنیز کنفرانس (کابو ټکی په ټکی)

داکتر نیلاب مبارز د یوناما د ویاند د دفتر څخه،

کابل- دوشنبه د جون د میاشتې ۲۹ نیټه، کال ۲۰۰۹

د ملگرو ملتونو د عمومي سرمنشي پر رپورت باندې د بحث خبري

د ملگرو ملتونو عمومي منشي د افغانستان په اړه خپل وروستی رپورت د جمعې په ورځ خپور کړ چې پکې د نورو مسایلو برسیره د راتلونکو ولسمشری او ولایتي شوراگانو په انتخاباتو کې د ملگرو ملتونو د ملاتړ رول په تفصیلي توگه بیان کړی دی.

نوموړی رپورت همدارنگه درې ستر بدلونونه چې سر کال یې په افغانستان کې صورت میندلی په خلاصه توگه بیان کړي دي: ،، لومړی، په ملکي هلو ځلو باندې زیات ټینگار؛ دویم، په محلی حکومتداري باندې نوی تمرکز؛ او درېیم، د حکومت د پروگرامونو تر شا په اکثر و کلیدي برخو کې د نړیوالو هڅو رول.

د عمومي منشي د وینا له مخې په افغانستان کې د رپورت ورکونې مودې په دننه کې د پام وړ پراختیایي رامنځته شوي دي لکه د افغان ملي اردو او پولیس وده، د کرنې خصوصي سکتور او د ظرفیتونو د لوړولو په هکله ښه پرمختگونه چې که چېرې دا لری دوامداره پاته شي نو ښایي " په افغانستان کې د وضعیت د سترو مثبتو بدلونونو د رامنځته کېدو" سبب شي.

ښاغلی سرمنشي بان کې مون همدارنگه په افغانستان کې د نویو اضافي سرتیرو د استولو هرکلی وکړ.

ښاغلی کای آیده د ملگرو ملتونو د عمومي منشي خانگړی استازی د جی ایټ په سرمشریزه غونډه کې

د عمومي منشي خانگړی استازی کای آیده د جی ایټ په سرمشریزه غونډه کې، په افغانستان کې د غټو زیربنایي پروژو په برخه کې پر پانگې اچونې ټینگار وکړ. دغه غونډه دا اوونۍ په ایټالیا کې تر سره شوه.

خانگړی استازی د زیربناوو په برخه کې د پانگې اچونې پر اهمیت ټینگار وکړ چې د اقتصادي ودې تر ټولو ضروری شرط دی.

هغه د پانگې اچونې لپاره دوه ډیر مهم سکتورونه په گوته کړل چې د ترانسپورت او انرژي سکتورونه دي.

هغه زیاته کړه "په هغو غټو پروژو باندې باید پانگې اچونې وشي چې د دوامداره اقتصادي پراختیا سبب گرځي او په لنډ مهال او اوږد مهال کې اقتصادي او سیاسي نتیجې ورکوي"

د جون د میاشتې په ۲۵ او ۲۶ کې ترسره شوي غونډې په افغانستان او د هغه په منطقوي اړخونو باندې تمرکز درلود.

د لا ډیرو معلوماتو لپاره دی وینا ته زیر شی.

د مخدره توکو په اړه نړیوال رپورت

د ملگرو ملتونو د جرمونو او مخدره توکو دفتر یو ان او ډي سي د ۲۰۰۹ کال خپل نړیوال رپورت پر مهال د مخدره توکو د ناوړې استفادې او قاچاق پر ضد د مبارزې د ورځ په مناسبت تیر اوونۍ په واشنگټن ډي سي کې خپور کړ.

د نوموړی رپورت له مخې د افغانستان د تریاکو په کرنه کې کمښت رامنځته شوی دی، چې په نتیجه کې د نړی د تریاکو د کرهڼې ځمکه ۱۸۹۰۰۰ هکتار ته را ټیټه شوه. ډیرې مثبتې خبرې شته. نوموړی اداره اټکل کوي چې د هغو کسانو په شمېر کې چې په افغانستان کې د مخدره توکو په کښت او تولید کې ښکیل وو، د ۲۰۰۷ او ۲۰۰۸ کال په منځ کې ۲۸٪ کمښت رامنځته شوی دی.

یو ان او ډي سي اوس مهال په افغانستان کې د مخدره توکو څخه د ناوړې استفاده په اړه یو سروی تر سره کوي چې تمه کېږي د دغو توکو د غوښتنې په برخه کې اساسي پراختیا رامنځته کړي.

نور معلومات څرګندوي چې د مخدره توکو څخه ناوړه استفادې نوې بڼې اخلې لکه د تریاکو د څښلو او خوړلو څخه اوس انجکشن ته اوښتنه شوي ځکه چې د هیرویین مواد اوس په پراخه پیمانه د لاسرسی وړ دي. یو ان او دي سي همدارنگه وویل چې هغه کسان چې نشه یي توکي د انجکشن له لارې استعمالوي اکثره یې هغه کډوال دي چې د ګاونډي هیوادونو څخه راستانه شوي دي.

په افغانستان کې د سواد د زده کړې پرمختګ

په بامیانو کې اته سوه کسان لیک لوست د زده کړې له کورسونو څخه فارغ شول چې شپږ میاشتي یې دوام وکړ او په تیره اونۍ کې پاتې ورسیدل. په دې شمیره کې څلور سوه تنه ښځې وې.

دغه کورس د یونسکو له خوا تنظیم شوی و او د جاپان حکومت له هغه سره مالي مرسته کړې ده. دغه پروژه په نظر کې لري چې په راتلونکو پنځو کلونو کې د افغانستان په ۱۸ ولایتونو کې ۶۰۰۰۰۰ کسانو ته لیک لوست ور زده کړي.

د ملګرو ملتونو د پروژوي خدمتونو دفتر د کابل په یوه ساختماني ساحه کې ۵۰۰ انجنیر مرستیالانو ته مسلکي روزنه ورکړې ده

د ملګرو ملتونو د پروژوي خدمتونو په کابل کې دوه مسلکي ښوونځي پرانیستي دي چې د سردار کابل د نجونو په لیسه کې مسلکي روزنه ورکړي.

په ۳۵۰ تنه شاګردان، چې د انجنیر مرستیال روزنه اخلې، له دوو ښوونځیو څخه روزل شوي دي. سلو (۱۰۰) نرو شاګردانو د سروې، د ساختمان د مدیریت، د کیفیت د کنترول او د جوړښت د طرح په برخو کې روزنه اخیستي ده.

د یونیسف روغتیايي کمپاین

د ملګرو ملتونو د ماشومانو صندوق (یونیسف) دوه ورځنۍ کمپاین په کابل کې برمخ بیایي چې د اسهال او د هغه د اړوند ناروغیو کنترول کړي. دغه کمپاین د جون په ۲۵ نېټه د عامې روغتیا او د ښاري پراختیا په وزارتونو کې پیل شو.

یونیسف وویل چې دغه کمپاین ددې لپاره پیل شو څو چې د ټولني خبرتیا د لیرد د کلیدي لارو او د اسهال د مخنیوی د تدابیرو لپاره پورته بوځي، څو ټولني دي ته وهڅوي چې داسې تدبیرونه، ونیسي چې د هغو له مخې ددغو ناروغیو مخنیوی وشي او څو چې ټول دي ته راوهڅول شي چې لاسونه په صابون او اوبو پریمنځي.

نږدې دوه میلیونه وګړو ته به د یونیسف ددغه کمپاین له مخې د حفظ الصحي پیغامونو د لارې چې د عامه رسنیو او د مخامخ لیدنو له لارې ترسره کیږي، رسیدنه وشي. په عین وخت کې یونیسف لس ورځنۍ د حفظ الصحي روزنیز کمپاین د جون د میاشتې په ۲۰ نېټه په ۳۸۸ ښوونځیو کې د کابل په ښار او ولایت کې پیل کړ.

د دغه کمپاین په ترڅ کې هیله کیږي چې د حفظ الصحي او پاکۍ د اهمیت په اړه خبرتیا رامنځته شي او ددې اړیکه د روغتیا سره وتاکله شي، څو چې ماشومان دي ته راوهڅول شي چې خپل لاسونه په صابون او پاکو اوبو پریمنځي، او دا چې د بیت الخلاء څخه کار واخلي او هغه پاک وساتي.

د عمومي منشي د خاص استازي مرستیال ښاغلي واټکنز افغانستان ته راوړسید

رابرت واټکنز په افغانستان کې د ملګرو ملتونو د عمومي منشي د خاص استازي مرستیال خپله وظیفه په افغانستان کې د یکشنبې په ورځ پیل کړه.

ښاغلي واټکنز چې د خاص استازي کای ایډی له دوو مرستیالانو څخه یو دی د ملګرو ملتونو د ځایي او بشري مرستو او د ملګرو ملتونو د پرمختیايي پروګرام د ځایي استازي دندې ولري. دې د ښاغلي بو اسپلونډ په ځای، چې دوه اونۍ پخوا یې افغانستان له دوو کلونو خدمت څخه وروسته پرېښود، مقرر شوی دی.

یوناما د فلمونو د فیستوال لپاره یوه دقیقه ای فیلمونه د سولې په باره کې اخلي

یوناما له فلم جوړونکو څخه غواړي چې د "په افغانستان کې د سولې لپاره د یوې دقیقې فلم فیستوال" لپاره چې د سولې په ورځ، د سپټمبر په ۲۱ (۲۰۰۹) پیل کېږي خپل فلمونه واستوي.

دغه فیستوال ټول فلمونه مني د مستندو فلمونو، ډرامو او کارتوني فلمونو په ګډون. په یاد ولری چې ټول فلمونه باید د ۲۰۰۹ کال د اګست تر ۲۱ د مخه تسلیم شي او له یوې دقیقې څخه اوږد نه وي.

پوښتنې او ځوابونه

راه نجات: د دې لپاره چې په افغانستان کې بحران ته خاتمه ورکړو، همیشه په سیمه ییز روش باندې ټینګار کېږد. او ایران یو له ګاونډیو ملکونو څخه ده چې په ایټالیا کې د اتو لویو هېوادونو په غونډه کې ګډون نه دی کړی. تاسې دغه مساله څنګه ارزوی؟

یوناما: د اتو لویو هېوادونو غونډه د لویو صنعتی ملکونو یوه مجموعه ده او د دوی غونډې د پیری مودی راپه دی خوا را روانی دی. البته افغانستان د دې ګروپ یو غړی نه دی، مګر د دې کال د غونډې یوه برخه وه. څه شی چې مهم ده هغه دا ده چې له اتو کلونو څخه وروسته هم دغه ملکونه له افغانستان سره د مرستو او د امنیت په برابرولو باندې زور اچوي.

نور: د عمومي منشي په راپور کې د ملکي تلفاتو په شمیر کې زیاتوالی ښودل شوی دي. تاسې په دې باب څه وایاست؟

یوناما: هوکی، مور غواړو چې په دې باب د یوناما درېخ بیا روښانه کړو. لومړی خبره دا ده چې یوناما یوه سیاسي ماموریت دی او د ماموریت هدف دا دی چې له ملکي کسانو د ژغورنې دپاره مرسته وکړي. زموږ د ماموریت یوه اساسي موخه او صلاحیت دا دی چې په ټول هیواد کې د ملکي کسانو خونديتوب یقیني شي. لکه څنګه چې تاسې خبر یاست موږ د اختصاصي قواوو په کارونو او د هوايي عملیاتو په باب خبرې کړې دي. ددې سیاسي میتودونو اهمیت ته په کمه سترګه مه ګورئ چې هڅه کوي مثبت بدلون راولي او د ملکي خلکو ژوند وژغوري.

سبا تلویزیون: زما پوښتنه بیا د راپور په اړه ده، په ځانګړی توګه د امنیت په اړه. په زیاتیدونکي توګه د امنیتي ډګرونو دپیاوړتیا په اړه، هلته یو څه ننګونې هم موجودې دي. او همدارنګه د یو ځانګړی نوماند د ملاتړ خبره یاده شوه، خو بیا هم پدې اړه یو څه ننګونې څرګندې شوې. زه غواړم چې پدې اړه زیات معلومات راګرئ.

یوناما: داسې ښکاري چې تاسې راپور لوستی او دا ډیره ښه ده. دا ریښتیا ده چې د راپور په موده کې په امنیتي پېښو کې زیاتوالی راغلی وو. زه غواړم ستاسې پام د راپور بلې برخې ته راواړوم چې د امنیت په اړه دی--- د پېچلې حقیقت سره سره، بیا هم یوڅه پرمختګ د هیواد په ځینو کلیدي برخو کې شوی دی.

په پلازمینه کابل او شا او خوا ولایتونو کې لکه وردک او لوګر، د امنیتي پېښو کمښت د ملی اردو، د ملی امنیت ریاست او ملی پولیسو د همغږی د پیاوړتیا نتیجه ده. او لا زیات ترهګری یرغلونه په تپه ولاړ دی.

د ټولټاکنو په اړه زه غواړم بیا هم دا خبره تکرار کړم لکه څنګه چې د ملګرو ملتونو ځانګړی استازی په بیلا بیلو ځایونو کې ویلی چې ملګری ملتونه د هېڅ یو نوماند ملاتړ نه کوي.

طلوع: زما پوښتنه د ملکي تلفاتو د زیاتوالي په باره کې ده. د بشري حقونو یو شمیر سازمانونو ویلي دي چې د ملکي تلفاتو شمیر په دې کال کې د تیر کال په پرتله کم شوی ده، تاسې په دې باب څه وایاست؟

یوناما: زموږ راپور چې عمومي منشي لخوا صادر شوی دی ستاسې په مخ کې پروت دی او کولای شئ هغه ته وگورئ مگر لکه څنگه چې ویل شول، امنیتي وضعه په بیلابیلو برخو کې یو شانته نه ده. په ځینو برخو کې امنیتي وضعه ښه ده په ځینو نورو کې ښه نه ده.

د کلید گروپ: ولسمشر حامد کرزی له طالبانو څخه وغوښتل چې پدې ټولټاکنو کې گډون وکړي، آیا تاسې ددی ملاتړ کوئ؟ تاسې غواړئ چې طالبان په دې ټولټاکنو کې گډون وکړي؟

یوناما: موږ هیله مند یو چې د افغانستان ټول خلک وکولای شي پدې ټولټاکنو کې گډون وکړي. او دغه ډله چې تاسو یې یادونه وکړه، که چیرې دوی غواړي چې پدې ټولټاکنو کې گډون وکړي او د افغانستان اساسي قانون ته احترام وکړي، دا به یو مثبت گام وي. او لکه څنگه چې تاسې پوهیږئ، دملگرو ملتونو خاص استازی په خپلو خبرو کې پدې مسله رڼا اچولې.

پژواک: پدې راپور کې داسې یادونه شوی چې د ملکی وگړو په مرگ ژوبله کې ۲۴ په سلنه زیاتوالی راغلی دی. زه غواړم د ملکی وگړو د تیر کال مرگ ژوبلي په سلنه ځان پوه کړم.

یوناما: دملکی وگړو د مرگ ژوبلي هغه کچه چې د عمومي سرمنشي سر کال د مارچ د میاشتي په راپور کې یاده شوی او د ۲۰۰۸ کال د جنوري د میاشتي څخه تر ۲۰۰۸ کال د دسمبر تر میاشتي پورې د ملکی وگړو دمرگ ژوبلي اندازه ۲۱۱۸ کسانو ته رسېږي چې په سلو کې ۵۵ یې د دولت ضد ډلو لخوا د ځان مرگی بریدونو او دسرک دغاړی د بمونو پواسطه رامنځ ته شوي. پاتې برخه یې د ملی او نړیوالو ځواکونو د هوایي بمباریو پواسطه منځته راغلی ده. او دا ځکه موږ د جنرال مک کریستل له خوا د هوایي بریدونو د ستراتیژي له بیرته کتنې ته ښه راغلاست وایو.

بی بی سی: زما پوښتنه دوه برخې لري: لومړۍ برخه د یو این او دې سې د راپور په اړه ده، چې ۲۸ سلنه لږوالی په هغو افغانانو کې راغلي دي چې د کوکنارو په کښت بوخت دي. دا هغه وخت راځي کله چې د مخدره توکو سره د مبارزې وزیر وایي چې نړیوالې ټولني پوره ملاتړ نه دی کړي څو ددې ستونزې سره مجادله وشي، دوهمه برخه د پوښتنې د جمهوري ریاست د کانديدانو د مباحثو په اړه ده. ولسمشر کرزي دې وروستيو وختونو کې ویلي دي چې یواځینې شرایط د مباحثې لپاره دا دي، هغه د هغو کسانو دوه گوني تابعیت دی چې ددې مباحثې لپاره چیلنج کړی دی، او دا یو ډول د ټولټاکنو د خپلواک کمیسیون د پوښتنې لاندې راوستل دي. تاسو د یو داسې سازمان په توگه چې لوجستیکي او ملاتړ د انتخاباتي پروسي څخه ترسره کوئ، دا څنگه ارزوئ؟

یوناما: ستاسې د لومړنۍ پوښتنې په اړه، موږ غواړو چې د کوکنارو کښت په افغانستان کې ودریږي. لکه چې موږ گورو ۲۸ سلنه د هغو افغانانو به شمیره کې کمیښت راغلی دی څوک چې د کوکنارو په کښت اخته وو، او همدارنگه په هغو ځمکو کې کموالی راغلی دی چې کوکنار په کې کرل شوي، دا څرگندوي چې په دې لار کې هلې ځلې روانې دي. خو لا تر اوسه هم موږ لا ډیر کار ته اړ یو.

د ټولټاکنو په هکله، لکه چې تاسې پوهیږئ ملگري ملتونه د یو این دې پي د اېلیکټ د پروژې د لارې ملاتړ برابرې او دا همدارنگه د ټولټاکنو د خپلواک کمیسیون ملاتړ کوي، همغږي رامنځته کوي، مالي او تخنیکي مرستې برابرې وي. هغه څه چې یوناما یې ترسره کوي دا دي چې ددغې پروسي نظارت وکړي او درې راپورونه به خپاره کړي او هغه څه چې یې د دې پروسي په ترڅ کې لیدلې دي په دغو راپورونو کې راوړي، او نړیواله ټولنه به د افغاني موسسو سره یو ځای د ټولټاکنو د بهیر په نظارت کې برخه واخلي. او که چیرې موږ کوم تخلف وویو، هغه ثابت او مستند کړو نو بیا به موږ اقدام کوو.

د مناظرې په هکله بايد ووايوچه دا به يوه ډيره ښه فرصت وي چه نوماندانو خپل نظريات خلکو سره شريک کړي. دا په هغوي پورې اړه لري چې څنگه دا کار ممکن کوي.

سلام وطندار: تاسو د اپوزيسيون د گروپونو د گډون په اړه وويل. دا وخت دی چې د مدني ټولني ځيني موسسي لکه د ښځو ستره غونډه چې تيره ورځ وه په هغې کې وويل شول چې که اپوزيسيون برخه وا نه اخلي نو دا په ښه وي. نو ځکه زما پوښتنه دا ده: چې که چيرې د ښځو يو ستر گروپ په دغو ټولټاکنو کې برخه وا نه اخلي، نو بيا دا د خلکو يوه ستره شميره ده چې هغه به د باندې پاتي وي. د دې ټولو حقايقو په پام کې نيولو سره تاسو څه فکر کوئ چې دغه ټولټاکنې به منصفانه او شفاقي وي؟

يوناما: تر ټولو وړاندي ۴،۵ ميليونه نوي رايه ورکونکي ثبت شوي. د هغوي زياته شميره ښځې دي. زه فکر نه کوم چې ټولو ښځو پريکړه کړې وي چې برخه نه اخلي. يوازي يوه لږه شميره د ښځو کيدلای شي چې پريکړه وکړي خو گډون و نه کړي او دا د هغوي خپله پريکړه ده. خو زه په دې باور يم چې د افغانستان گڼ شمير وگړي به په دغو ټولټاکنو کې برخه اخلي او خپلې رايې به واچوي.

يو شي چې زه يې غواړم له تاسو سره شريک کړم هغه دا دی چې دغه ټولټاکنې د افغانستان لپاره ډير اهميت لري. ځکه چې د نږدې درې لسيزو جگړې وروسته دا لومړی ځل ده چې افغانان غواړي ټولټاکنې د اير کړي او هغه پخپله تنظيم کړي. د نرو او ښځو د گڼې شميرې گډون به د زيات برياليتوب او د افغان وگړو د وياړ څرگندوي وي. که چيرې تاسو فکر کوئ چې ټولټاکنې يوازي د لوجستيکي امکاناتو له مخې ترسره کيږي، نو داسې نه ده، دا يوه ستره ژمنه ده او ډيرو هلو ځلو ته اړتيا لري. خو په هر حال ددغي پروسې برياليتوب به د هر افغان لپاره يو ستر وياړ وي.
